

Klima- og Energiministeriet
5. oktober 2011
J.nr. 2011-3101

GRUND- OG NÆRHEDSNOTAT TIL FOLKETINGETS EUROPAUDVALG

Kommissionens beslutningsforslag om indførelse af en mekanisme for udveksling af oplysninger vedrørende mellemstatslige aftaler mellem medlemsstaterne og tredje lande på energiområdet.

KOM(2011) 540 endelig

Nyt notat

1. Resumé

Det Europæiske Råd konkluderede på sit møde den 4. februar 2011, at der er behov for en bedre koordinering om eksisterende og kommende mellemstatslige aftaler i forhold til tredjelande og mellem medlemsstaterne, der kan have indvirkning på det indre energimarkeds konkrete virkemåde eller funktion eller forsyningssikkerheden i EU. Formålet med forslaget er at etablere en detaljeret mekanisme, der kan sikre de nødvendige procedurer for udveksling af oplysninger mellem medlemsstaterne og Kommissionen om mellemstatslige aftaler. Forslaget indeholder bl.a bestemmelser om notifikation af eksisterende og forventede aftaler på energiområdet til Kommissionen mhp. tjek for overensstemmelse med EU-retten, og mulighed for Kommissionen til at deltage som observatør i forhandlinger om sådanne aftaler. Forslaget ledsager Kommissionens meddelelse om energiforsyningssikkerhed og internationalt samarbejde – "EU's energipolitik: Samarbejde med partnere uden for vores grænse" (KOM (2011) 539 endelig). Forslaget har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.

2. Baggrund

De politiske og retlige rammer for EU's energipolitik har ændret sig væsentligt med Lissabon-traktatens energibestemmelser, jfr. artikel 194. For at sikre det indre energimarkeds funktionsmåde og forsyningssikkerheden i EU, opfordrede Det Europæiske Råd derfor på sit møde den 4. februar 2011 medlemsstaterne til at informere Kommissionen om alle eksisterende og kommende bilaterale energiaftaler med tredjelande, som Kommissionen efterfølgende kunne gøre tilgængelige for medlemslandene. Dette skulle være i en form, der sikrede beskyttelse af sensitive oplysninger, og ske fra den 1. januar 2012.

I takt med EU's stigende afhængighed af importeret energi må medlemsstaterne og energiselskaberne i stigende grad indgå aftaler med energileverandører fra tredjelande. Disse aftaler kan være uforenelige med EU's energilovgivning. Kommissionen er ikke bekendt med det nøjagtige antal af mellemstatslige aftaler, men skønner, at der eksisterer omkring 30 mellemstatslige aftaler mellem medlemsstaterne og tredjelande vedrørende olie og omkring 60 vedrørende gas. Med hensyn til aftaler omkring levering af elektricitet, skønnes det samlede antal at være lavere. Kommissionen nævner dog, at den manglende gennemsigtighed

betyder, at der ikke kan foretages koordinering på EU-plan, og det kan være svært at vurdere, om aftalerne truer EU's indre energimarkeds funktion og virkemåde.

Med beslutningsforslaget følger Kommissionen op på DER's anbefalinger, der bl.a. skal medvirke til at sikre sammenhæng og konsekvens i EU's eksterne energiforbindelser med vigtige producent-, transit- og forbrugerlande og forbedre de enkelte landes forhandlingsposition i forhold til tredjelande.

3. Formål og indhold

Formålet med forslaget er at etablere en mekanisme med detaljerede procedurer for udveksling af oplysninger mellem medlemsstaterne og Kommissionen om mellemstatslige aftaler, dvs. retligt bindende aftaler mellem medlemsstater og tredjelande. Dette skal ske med henblik på at lette samordningen på EU-niveau og for at sikre forsyningssikkerheden og EU's indre energimarked. Det skal også ske med henblik på at skabe retssikkerhed omkring de investeringsbeslutninger, som foretages.

Kommissionen foreslår i den forbindelse, at forslaget omfatter alle eksisterende, foreløbigt anvendte og nye mellemstatslige aftaler, der kan have indvirkning på det indre markeds funktion eller virkemåde eller på EU's forsyningssikkerhed. Afgørelsen vedrører alle aftaler, som har indflydelse på forsyningen med gas, olie eller elektricitet gennem faste infrastrukturer (f.eks. rørledninger eller net) eller på de samlede mængder af energi, der importeres til EU.

For at opnå disse forhold indeholder afgørelsen følgende:

- En pligt for medlemsstaterne til at sende alle eksisterende og foreløbigt anvendte mellemstatslige aftaler til Kommissionen senest tre måneder efter afgørelsens ikrafttræden. Kommissionen skal desuden hurtigst muligt underrettes om medlemsstaternes eventuelle hensigt om at indlede forhandlinger om kommende mellemstatslige aftaler.
- Kommissionen skal på anmodning deltage som observatør i forhandlingerne, og kan, hvis den anmodes derom, give bistand i forbindelse med forhandlingerne.
- Kommissionen skal på eget initiativ senest fire uger efter, at forhandlingerne er afsluttet, eller efter anmodning fra den medlemsstat, som har forhandlet den mellemstatslige aftale, kunne vurdere, at aftalen er i overensstemmelse med EU-retten. Kommissionen vurderes ikke at have gjort indsigelse, hvis den inden for en periode på 4 måneder ikke har udtalt sig.
- Når den mellemstatslige aftale er ratificeret, skal den ratificerede tekst, herunder bilag m.m., sendes til Kommissionen, som vil stille oplysningerne til rådighed for medlemsstaterne via en database. Fortrolige oplysninger vil ikke blive viderebragt, men Kommissionen forventer at have adgang til dem.
- Kommissionen skal lette koordineringen mellem medlemsstaterne. Dette skal ske ved at undersøge udviklingen i mellemstatslige aftaler, påvise problemer og overveje

passende foranstaltninger til at løse disse og medvirke til at udvikle standardbestemmelser for at sikre, at fremtidige aftaler er i overensstemmelse med EU-retten på energiområdet.

- Forslaget vil skulle revideres fire år efter dets ikrafttræden.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Der foreligger ikke nogen udtalelse fra Europa-Parlamentet.

5. Nærhedsprincippet

Kommissionen understreger vigtigheden af at sikre en samordning af mellemstatslige aftaler for at sikre forsyningssikkerhed og EU's indre energimarkeds konkrete virkemåde og funktion. Kommissionen påpeger, at det er vanskeligt for medlemsstaterne at sikre opfyldelsen af disse målsætninger, samtidig med medlemsstaterne mangler tilstrækkeligt med oplysninger til at kunne vurdere, hvilke konsekvenser deres aftaler har for forsyningssikkerheden i EU. Desuden giver de mellemstatslige aftaler heller ikke nødvendigvis tilstrækkelig sikkerhed for investorerne. Derfor er der ifølge Kommissionen brug for koordinering på EU-plan for at sikre gennemførelsen af EU's regler og politikker og den kollektive forsyningssikkerhed i EU. Kommissionen nævner desuden, at proportionalitetsprincippet er overholdt, da en række undersøgte frivillige alternativer for informationsudveksling ikke sikrer en tilstrækkelig udveksling af informationer, der medvirker til at de politiske mål opfyldes.

Regeringen er enig i, at nærhedsprincippet er overholdt, idet den finder, at de enkelte landes sikring af opfyldelsen af målsætningerne om et fælles indre energimarked og energiforsyningssikkerhed på EU-niveau i forbindelse med indgåelse af mellemstatslige aftaler, i stigende grad er blevet vanskeliggjort i takt med integrationen af energimarkedene. Regeringen finder derfor, at en samordning af de mellemstatslige aftaler er berettiget og nødvendig.

6. Gældende dansk ret

Spørgsmålet om gældende dansk ret er ikke relevant.

7. Konsekvenser

Lovmæssige konsekvenser

En vedtagelse af forslaget har ingen lovgivningsmæssige konsekvenser.

Statsfinansielle og samfundsøkonomiske konsekvenser

Forslaget har ingen væsentlige statsfinansielle konsekvenser eller administrative konsekvenser. Forslaget vurderes ikke at have konsekvenser for EU's budget.

Administrative konsekvenser

Forslaget vurderes ikke at medføre administrative byrder for erhvervslivet, da forslaget alene vedrører mellemstatslige aftaler. Den begrænsede administrative byrde for Kommissionen vurderes ikke at indebære ekstra omkostninger.

Beskyttelsesniveauet

En vedtagelse af meddelelsen vil ikke berøre beskyttelsesniveauet i Danmark.

8. Høring

Forslaget blev sendt i høring den 13. september 2011.

Der er indkommet høringssvar fra Advokatsamfundet, Arbejdstilsynet, Dansk Fjernvarme og TEKNIQ. Alle oplyser, at de ingen bemærkninger har til forslaget.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Kommissionen præsenterede beslutningsforslaget på arbejdsgruppeniveau den 12. september 2011, hvor forslaget generelt blev mødt med skepsis, og hvor det primært var de Østeuropæiske lande, der gav opbakning til det. Reservationerne fra en række medlemslande drejer sig generelt om, at forslaget vurderes at gå længere end mandatet fra DER berettiger til.

10. Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringen er generelt positivt indstillet til Kommissionens forslag, som man finder kan medvirke til at sikre en bedre koordinering og informationsudveksling mellem EU og medlemsstaterne vedrørende indgåelse af mellemstatslige aftaler, som kan have indvirkning på det indre energimarked eller forsyningssikkerheden i EU. Forslaget kan samtidig medvirke til at sikre EU's forsyningssikkerhed og en generel transparens og dermed et mere vel fungerende indre energimarked.

Dog finder regeringen, at den foreslåede mekanisme for informationsudveksling ikke bør have væsentlige administrative og økonomiske omkostninger og bør tilrettelægges på en fleksibel og lettilgængelig måde, der sikrer balance imellem behovet for transparens, fleksibilitet og manøvrerum for medlemslandene samt beskyttelse af følsomme virksomhedsoplysninger.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt for Folketingets Europaudvalg.